

Kennisbijeenkomst internationale statussen

Unesco Mens & Biosfeer coördinatiepunt

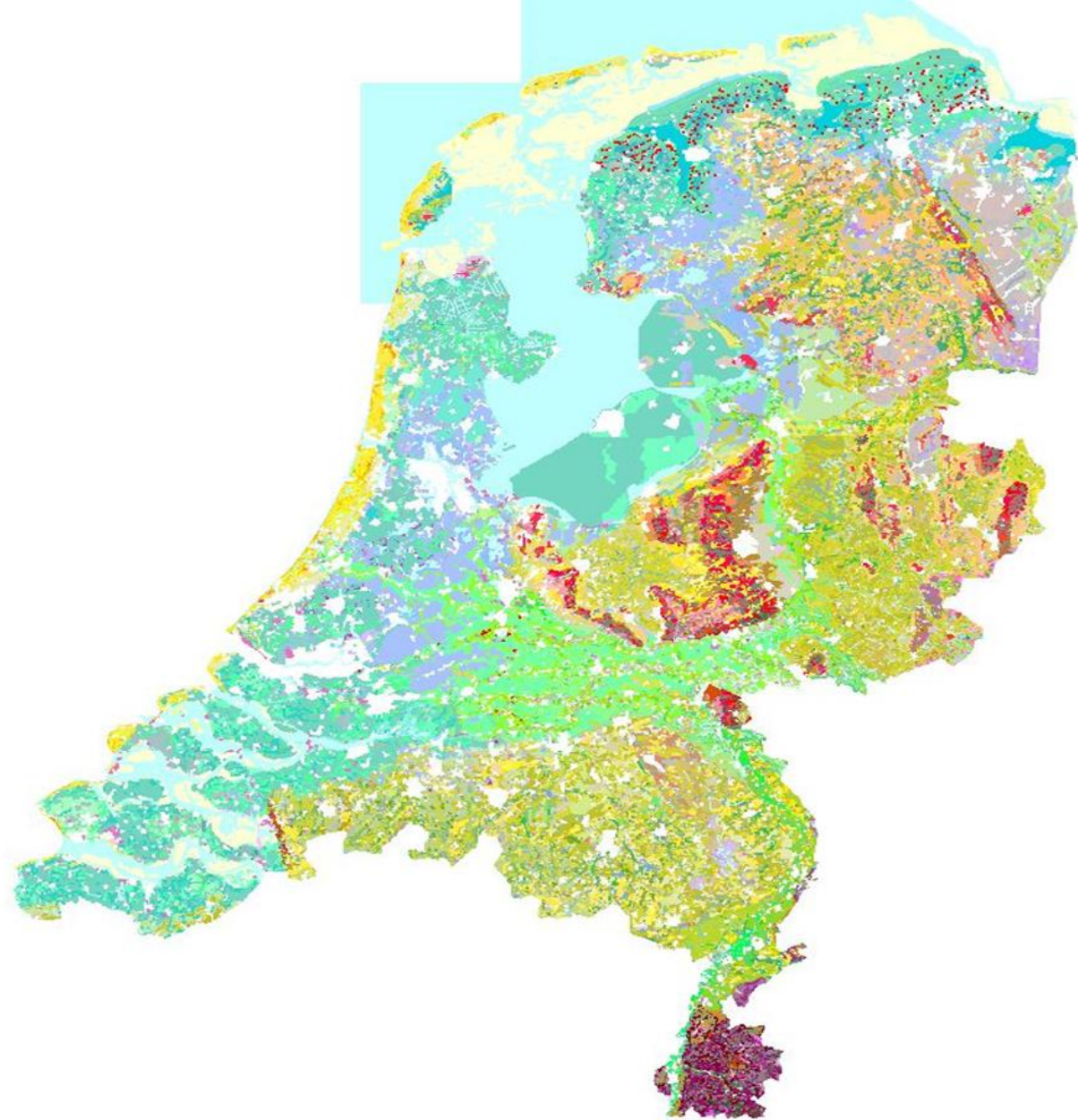

Programma kennisbijeenkomst

- 11:00 Inloop
- 11:30 Start programma, met inleiding door Sylvo Thijsen (directeur Staatsbosbeheer)
- 11:45 Inhoudelijke presentaties van de 4 verschillende statussen
- Mens&Biosfeergebieden, Marja Spierenburg (voorzitter, M&B comité Nederland, Universiteit Leiden)
 - Geoparken in Nederland, Jon Verriet (secretaris Forum Geoparken Nederland, Unesco)
 - Werelderfgoed natuur en cultuur, Jeroen Bootsma (focal point Werelderfgoed, RCE)
 - Nationale parken, Gijs de Kruif (voorzitter SNP en NP Utrechtse Heuvelrug)
- 12:45 Overzicht statussen door Marielies Schelhaas (secretaris-directeur Unesco Nederland)
- 13:00 Lunch
- 13:45 Workshop 1) Mens & Biosfeergebieden door Erwin Christis (KempenBroek) en Rob Setz (De Maasheggen)
Workshop 2) Werelderfgoed door Kirke Mulders (Hollandse Waterlinie) en Sjon de Haan (Waddenzee Werelderfgoed)
- 14:45 Thee/koffie
- 15:00 Paneldebat, Wat is de betekenis van de statussen
- 15:30 Einde bijeenkomst
- 16:00 *Uitreiking Groeneveldprijs aan Dolf Jansen*

Sylvo Thijsen

Directeur Staatsbosbeheer

UNESCO Mens & Biosfeergebieden

Marja Spierenburg

UNESCO Biosfeerprogramma

Marja Spierenburg,
NL MAP Comité

Biosfeergebieden

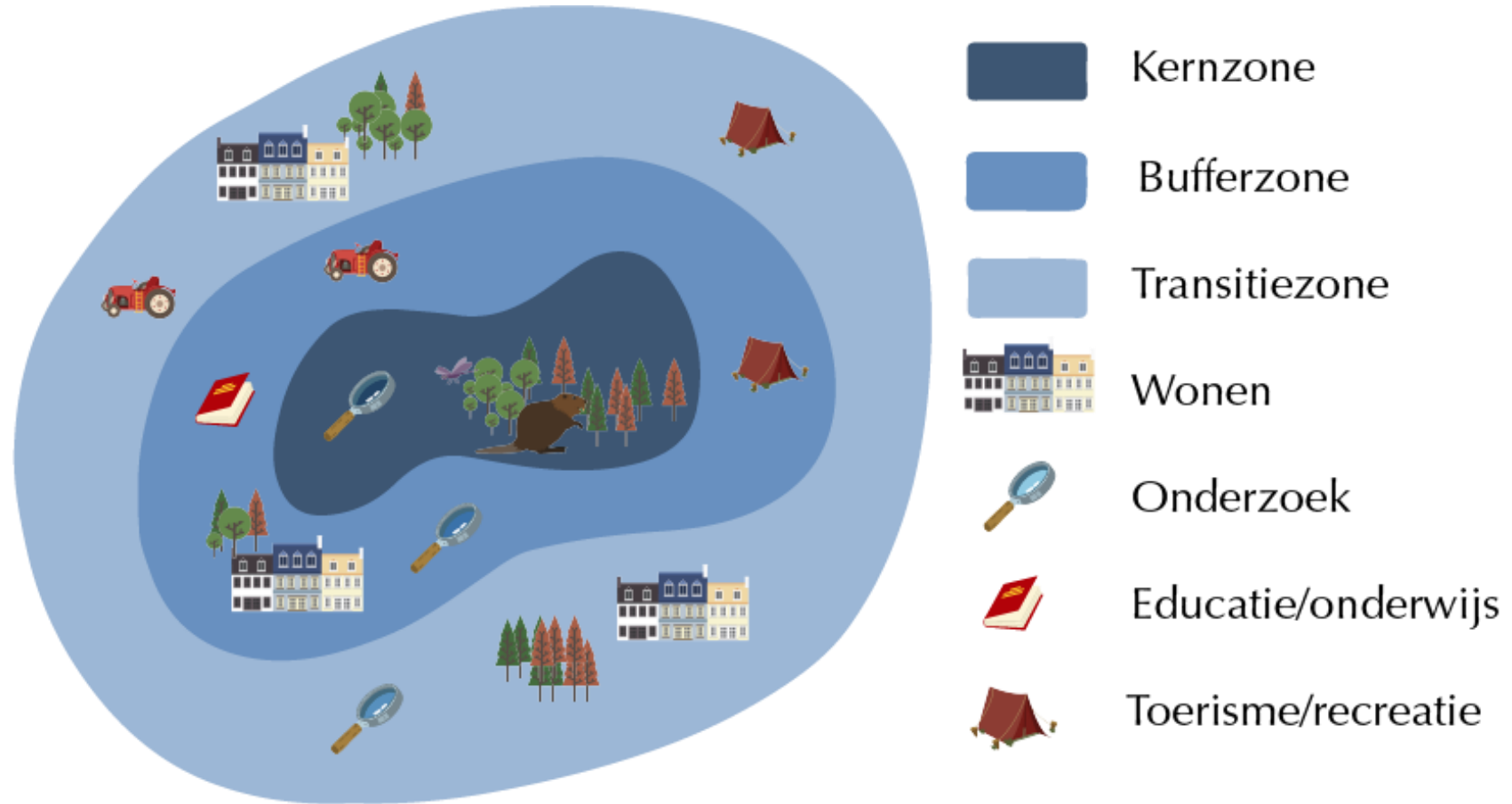
- ➔ Biosfeergebieden zijn proeftuinen
- ➔ Waarbinnen alle belanghebbenden met elkaar samenwerken aan duurzame ontwikkeling
- ➔ Op land op zee of aan de kust
- ➔ Uitgangspunten: sociaal-ecologische

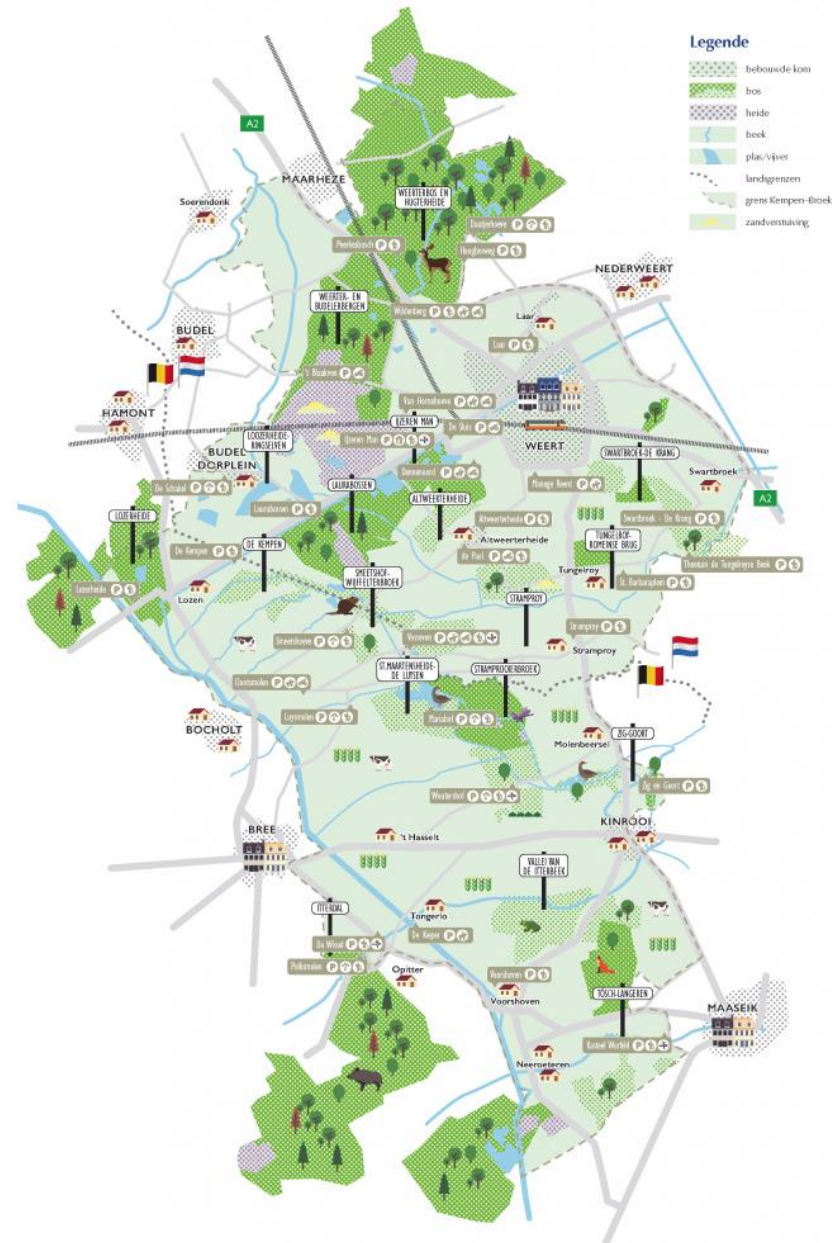
Biosfeergebieden

Biosfeergebieden

Biosfeergebieden

Biosfeergebieden

MAB Strategie 2015-2015 Lima Actie Plan

Criteria:

- Draagvlak betrokkenheid en zeggenschap lokale bewoners en andere belanghebbenden
- Alle drie de functies dienen geborgd te worden
- Zonder transitiezone geen Biosfeergebied!

Biosfeergebieden

- Beheerplan dient op participatieve wijze tot stand te komen
- UNESCO legt geen regels op de wijze waarop de drie functies vervuld worden is context-afhankelijk
- Ruimte voor dynamiek – omstandigheden veranderen platform voor discussie
- Ook afhankelijk van nationale wetgeving: zie bijv. nieuwe Omgevingswet

Biosfeergebieden

Combinatie van drie functies/zones:

- Bescherming biodiversiteit
- Duurzame ontwikkeling

Kennisbijeenkomst M&B_23.01.2025

unesco
Mens & Biosfeergebieden

Voordelen

Promotie van het gebied:

- Toerisme en recreatie
- Streekproducten

Voordelen

Leren van anderen:

- World Network of Biosphere Reserves
- EUROMAB

Voordelen

Leren met elkaar:

- Samenwerking met universiteiten en hoge scholen
- Citizen science en monitoring
- Ontwikkeling educatie programma's

Inventarisaties/monitoring flora en fauna in UNESCO-gebied De Maasheggen

Brabants Landschap heeft een lijst gemaakt van inventariserende onderzoeken en tellingen die in het Maasheggengebied hebben plaatsgevonden. Op de lijst staan in totaal 79 onderzoeken, uitgesplitst naar:

- (broed)vogels
- amfibieën
- dagvlinders
- libellen
- sprinkhanen
- wilde bijen
- zoogdieren
- planten
- bomen en struiken

De onderzoeken zijn op te vragen bij Coördinatiepunt Landschapsbeheer van Brabants Landschap.

Veldonderzoek

Controle bacterievuur 2024

door vrijwilligers SLaBox

Controle bacterievuur 2023

door vrijwilligers SLaBox

Wetenschappelijk onderzoek

Basis op orde in het Maasheggengebied

Onderzoek naar het gebruik en de toepassing van natuurdatagegevens

Teun van Wiggen, Master Bos- en Natuurbeheer (WUR), stage-onderzoeksverslag Staatsbosbeheer januari - mei 2024

De invloed van maasheggen op de biodiversiteit van insecten in het Maasheggengebied

Rins Miggiels en Jens de Vocht, Merketcollege, februari 2024

The relation between bird diversity and hedge density in the agriculture area Maasheggen, the Netherlands

Paco Kuit, Bachelor Thesis Future Planet Studies, University of Amsterdam, 30 mei 2021

Klimaatrobuuste maatregelen voor de landbouw

Een inventarisatie naar de toepassingsmogelijkheden van klimaatrobuuste maatregelen en de effecten binnen de Maasvallei

In opdracht van: Lectoraat klimaatrobuuste

Heeft u nog
vragen?

Neem gerust contact op:

info@mensenbiosfeergebieden.nl

Website:

www.mensenbiosfeergebieden.nl

<https://www.unesco.nl/nl/dossier/mens-biosfeergebieden>

UNESCO Geoparken

Jon Verriet

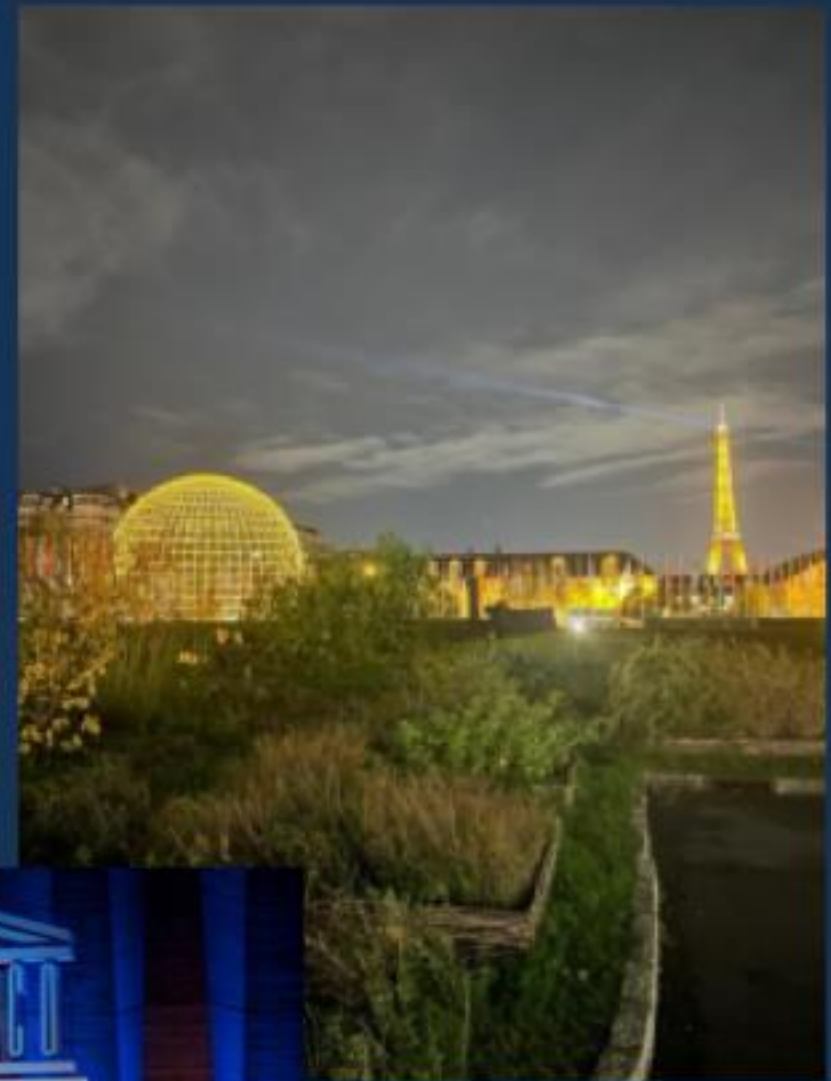
Unesco Global Geoparks

Een korte introductie.

Jon Verriet
Wetenschapsadviseur

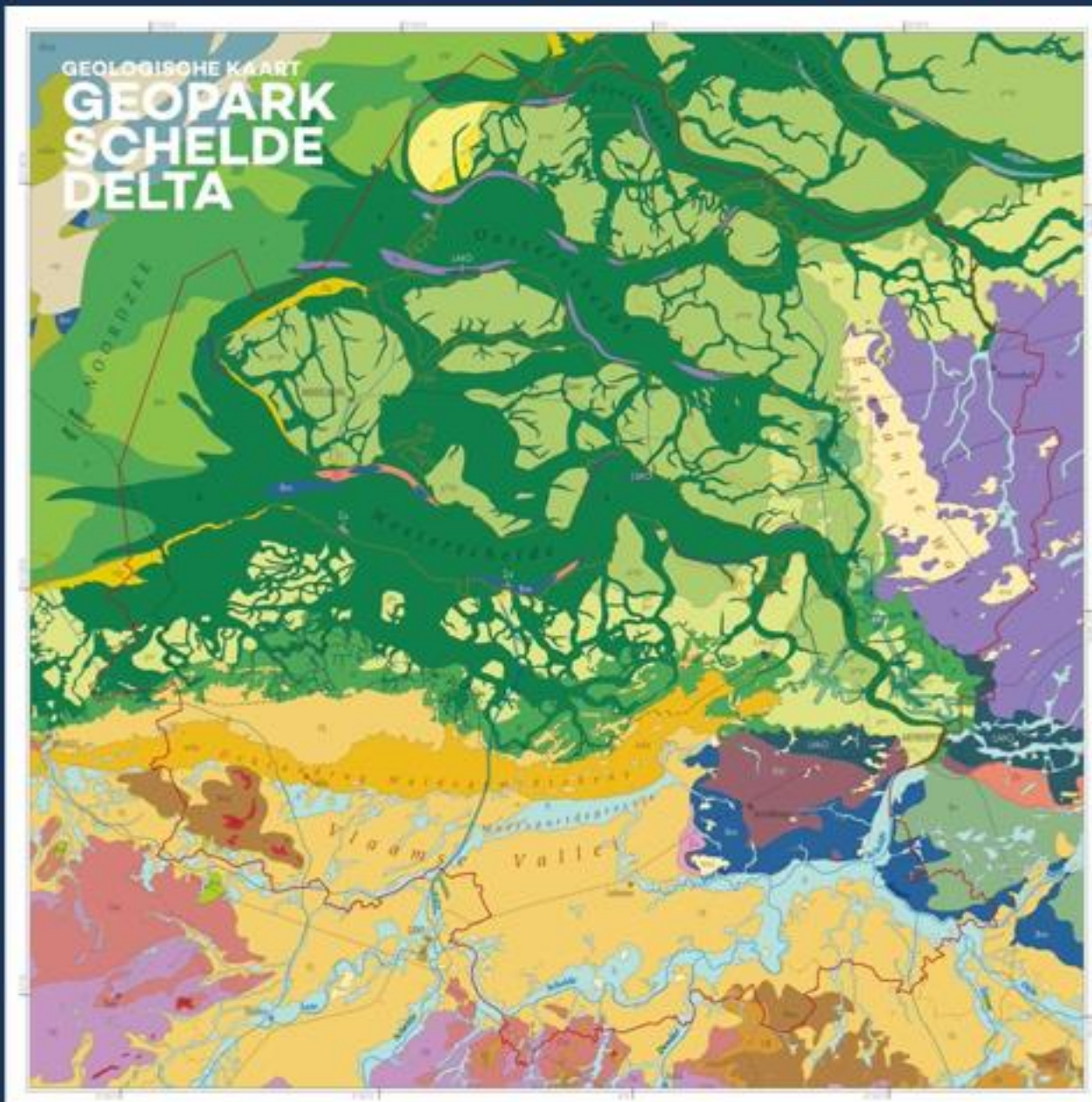
United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

- Opgericht in 1945
- 'Soft power':
 - interculturele dialoog en kennisdeling
 - mondiale netwerken van 'ambassadeurs'
 - Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's)
- 194 lidstaten en nog meer Nationale Commissies

Verdronken land van Saeftinghe
Schelde Delta Unesco Global Geopark

Geologische kaart
Schelde Delta Unesco Global Geopark

Pingoruïne
De Hondsrug Unesco Global Geopark

Kinabalu Unesco Global Geopark, Maleisië

Hațeg Unesco Global Geopark, Roemenië

Nederlands Forum Unesco Global Geoparks

UNESCO Werelderfgoed

Jeroen Bootsma

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Introductie Werelderfgoed

*23 januari, Jeroen Bootsma
Coördinator werelderfgoed
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed*

Korte introductie:

- 1 Wat is werelderfgoed?
- 2 Wat hebben we in Nederland?
- 3 Wat komt er bij kijken?
- 4 Wat houdt de erkenning in?
- 5 Beleid aangaande werelderfgoed

Wat is werelderfgoed?

Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention

UNITED NATIONS EDUCATIONAL, SCIENTIFIC
AND CULTURAL ORGANIZATION

INTERGOVERNMENTAL COMMITTEE
FOR THE PROTECTION OF THE
WORLD CULTURAL AND NATURAL HERITAGE

1. Werelderfgoedverdrag
 - Artikel 4
 - Artikel 5
2. Operational Guidelines
 - Par 96-119 Bescherming en beheer
 - Par 172 Meldingsplicht

Art 4.

- **Each State Party to this Convention recognizes that the duty of ensuring the identification, protection, conservation, presentation and transmission to future generations of the cultural and natural heritage** referred to in Articles 1 and 2 and situated on its territory, belongs primarily to that State.
- **It will do all it can to this end, to the utmost of its own resources** and, where appropriate, with any international assistance and co-operation, in particular, financial, artistic, scientific and technical, which it may be able to obtain.

UNESCO WERELDERFGOED IN ONS KONINKRIJK

Wat hebben we in het Koninkrijk der Nederlanden?

- › 13 sites
- › 1x natuur en 12x cultuur
- › 1x Curaçao en 12x Europees NL
- › 6 grote sites, 3 medium en 4 objecten
- › 2 sites op de voorlopige lijst

Wat komt er bij kijken?

- › Voorlopige lijst
- › Voldragen nominatie
- › Bescherming en beheer

Outstanding Universal Value

Voldoet
aan
criteria

Integriteit &
authenticiteit

Bescherming
en beheer

Wat houdt erkenning in?

- › Beschermen
- › Instandhouding, beheer
- › Uitdragen

Nederlands beleid werelderfgoed

- › Terughoudend in nominaties
- › Wettelijke bescherming (Omgevingswet)
- › Borging meldingsplicht
- › Capaciteitsopbouw bij sitemanagers

Gemeentes in Nederland met UNESCO-Werelderfgoed

Legenda

- kernzone UNESCO-Werelderfgoed
- gemeentes met UNESCO-Werelderfgoed
- overige gemeentes
- provinciegrens

1. Droogmakerij De Beemster
2. Bisschoplijk Pleinmuseum
3. Grachtengordel van Amsterdam
4. Hollandse Waterlinie
5. IJ, D.E. Woudagemaal
6. Kanaal van Muidersluis
7. Florientrip en Kinderdijk-Elschoor
8. Neder-Germaanse Limen
9. Boven de Schiedersluis
10. Schiedersluis en omgeving
11. Van Kilsdonk
12. Wierland

3. Betrokken partijen en verantwoordelijkheden

3.1 Internationaal

- Unesco: de United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation werd opgericht in 1945 als gespecialiseerde VN-organisatie voor onderwijs, cultuur, wetenschap en communicatie.
- Algemene Vergadering van Unesco: 193 leden, komt elke twee jaar samen tijdens de Algemene Conferentie van Unesco in Parijs. De AV kiest het Werelderfgoedcomité en keurt o.a. het budget goed.
- Werelderfgoedcomité: bestaat uit 21 wereldwijd leden, mandaat in praktijk 9 jaar. Komt jaarlijks samen en bespreekt/besluit onder andere nieuwe inschrijvingen op de Lijst, State of Conservation Reports, de "Danger List" en soms het van de lijst halen van een site.
- Werelderfgoedcentrum: sinds 1992 het aanspreekpunt binnen Unesco voor Werelderfgoed gerelateerde zaken. Verantwoordelijk voor het dagelijkse management van het veld, ondersteuning aan lidstaten bij nominaties en organisatie van bijeenkomsten.
- Adviesorganen: Er zijn drie statutair erkende adviesorganen: IUCN (voor natuur sites) ICOMOS (voor cultuur en hybride sites) geven advies aan het Comité door middel van technische evaluaties en rapportages over de staat van het beheer van de werelderfgoed sites. ICCROM (expertise & training) onderzoekt, beheert en onderhoudt en geeft training aan beheerders.

3.2 Koninkrijk

- De Rijksoverheid in Nederland is richting Unesco verantwoordelijk voor het werelderfgoed in Nederland en door machtiging ook voor het Koninkrijk. Het cultureel werelderfgoed valt onder de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Het natuurlijke werelderfgoed valt onder de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Samen bepalen ze het Nederlandse werelderfgoedbeleid.
- Curaçao is verantwoordelijk voor het beheer van het Werelderfgoed Willemstad. Als verdragsverantwoordelijke is Nederland echter het aanspreekpunt voor Unesco namens het Koninkrijk.

- De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) voert het beleid uit. De coördinator Werelderfgoed (focal point) coördineert het opstellen van nominatiedossiers en bijbehorende managementplannen. Formele communicatie over werelderfgoed richting Unesco verloopt via de coördinator, denk daarbij aan Statements of Conservation of de meldingsplicht. De RCE werkt samen met de beheerders van het werelderfgoed. De RCE steunt de Stichting Werelderfgoed Nederland in haar collectieve promotie, belangenbehartiging en kennisdeling voor werelderfgoedsites.
- De beheerders van de werelderfgoedsites (stateholders) zorgen ervoor dat het erfgoed in goede staat blijft. Dat kan een particulier eigenaar, een stichting, een overheid of een combinatie hiervan zijn. Om de zes jaar rapporteren zij via de Periodic Reporting aan Unesco hoe de site ervoor staat. Daartoe houden ze site veranderingen en maatregelen bij. Belangrijk is ook dat ze het werelderfgoed toegankelijk houden voor het publiek en de waarden van het werelderfgoed uitdragen.
- Alle bij Unesco aangesloten landen hebben een nationale Unesco commissie. Binnen het Koninkrijk der Nederlanden zijn dat vier commissies. De commissies zijn onafhankelijk in hun werk. De commissies dragen de hoed van Unesco uit en helpen de naleving van de verdragsverplichtingen te bewaken. De Nederlandse Unesco Commissie adviseert de Nederlandse regering onder andere over het werelderfgoedbeleid. Haar taak is Unesco, de overheid en beheerders van werelderfgoed met elkaar te verbinden en Unesco in Nederland bekend te maken.
- De Stichting Werelderfgoed Nederland brengt werelderfgoed sites van het Koninkrijk der Nederlanden onder de aandacht van het grote publiek. Dat doet ze door de werelderfgoedsites te promoten en met anderen samen te werken op specifieke projecten. Daarnaast behartigen ze mede de gezamenlijke belangen van de werelderfgoedsites en stimuleren ze dat beheerders van werelderfgoedsites kennis delen.

[Link naar pagina
werelderfgoed RCE website](#)

[Link naar brochure
Werelderfgoed! En nu?](#)

[Link Nederlandstalige
handreiking effectbeoordeling](#)

unesco
Mens & Biosfeergebieden

Nationale Parken

Gijs de Kruijf

Coördinatiepunt
M&B

Nationale Parken

*Veerkrachtige en rijke natuur die mens,
natuur en landschap verbindt*

Geschiedenis van het nationaal park

Historie in het kort

- 1872 Yellowstone eerste nationaal park
 - 1909 Sarek in Zweeds Lapland eerste Europese nationaal park
 - 1930 Nationaal Park Veluwezoom
 - 1969 IUCN komt tot afspraken over aard en status
-

IUCN 1969

Definitie nationaal park

Een natuurgebied,

- met een aaneengesloten oppervlakte van aanzienlijke omvang,
 - dat beschermd wordt en
 - waarvoor de hoogste autoriteit in een land zich verantwoordelijk voelt.
-

VCNP (commissie Kleisterlee) 1980

Definitie

Een nationaal park is

- een aaneengesloten natuurgebied van tenminste 1.000 hectare, bestaande uit natuurterreinen, wateren en/of bossen,
 - met een bijzonder landschappelijke gesteldheid en planten- en dierleven, waar tevens,
 - goede mogelijkheden zijn voor recreatief medegebruik.
-

Overzicht van Nationale Parken

- Nederland telt 21 nationale parken
- Het oudste Nationaal Park Veluwezoom stamt uit 1930 Het jongste is Van Gogh Nationaal Park, oktober 2024
- De meeste nationale parken zijn aangewezen tussen 1981 en 2007

Beleidsprogramma Nationale Parken 2024-2030

Minister van der Wal:

- De nationale parken zijn de parels van de Nederlandse natuur, waar je bij uitstek kunt genieten van natuur en landschap. Ze vertellen gezamenlijk het verhaal van de Nederlandse natuur. De nationale parken kunnen daarnaast ook bijdragen aan de transitieopgaven voor het landelijk gebied.
 - Gezamenlijk bouwen we voort op de eerder ingezette beweging naar robuustere gebieden in landschapsecologische eenheden en beleefbare parken; basis van een nationaal park is en blijft natuur.
-

Eisen aan een Nationaal Park

Uit: Besluit Kwaliteit Leefomgeving- Aanwijzing Nationale Parken en beleidsregel Aanwijzing Nationale Parken

a. Omvang:

- basis is één landschapsecologische eenheid met een natuurkern van minimaal 1000 hectare
- ten minste 50% van het begrensde parkoppervlak is beschermd gebied met de hoofdfunctie natuur

b. Kwaliteitseisen natuur, landschap en cultuur:

- meerdere en/of samenhangende ecosystemen
 - Bijzondere dier- en plantensoorten, geomorfologische locaties en habitats
 - natuurwaarden en landschappelijke /cultuurhistorische waarden van belang
 - natuurlijk landschap van grote schoonheid
-

c) Bescherming:

- het behoud van de wezenlijke kenmerken van het gebied is verzekerd

d) Toegankelijkheid:

- het gebied is opengesteld voor bezoekers waarbij aan openstelling voorwaarden of beperkingen kunnen worden verbonden

e) Onderscheidend

- Het gebied onderscheidt zich duidelijk van eerder aangewezen nationale parken.

Aanwijzing gebeurt door minister LNV op verzoek provincie(s)

Doelen Beleidsprogramma Nationale Parken 2024-2030

1. De natuur-, landschap-, erfgoed- en ruimtelijke kwaliteiten van ieder nationaal park versterken – elk park vanuit de eigen gebiedsidentiteit.
 2. Ieder nationaal park ontwikkelen naar robuustere natuur- en landschapsgebieden met stevige natuurkernen.
 3. De unieke natuurbeleving van elk nationaal park versterken, in balans met de draagkracht van de natuur.
 4. De samenleving steviger met de nationale parken verbinden.
 5. De herkenbaarheid en eenheid van de gezamenlijke nationale parken in Nederland vergroten.
-

Positie en status van het nationaal park

Een park is een samenwerkingsverband, een netwerkorganisatie

- Geen wettelijke formele bevoegdheden of beleidsvormend
 - Geen kop op Natura 2000 of Natuurnetwerk Nederland
 - Geen planologische doorwerking
 - Geen beheertaken van eigenaren (particuliere grondbezitters, TBO's en overheden) overnemen
-

Meerwaarde nationaal park

- Verbinden en inspireren van gebiedspartners
- Adviseren, ondersteunen door kennis en ‘handelingsperspectief’ te bieden (bijv. samenwerkingen met kennisinstellingen)
- Agenderen van issues, kansen en knelpunten die meer gebiedspartners raken (bijv. droogte/vernatting)
- Initiëren en aanjagen (bijv. subsidie- en fondsaanvragen)
- Regie voeren en coördineren (bijv. op gemeenschappelijke communicatie)
- Participeren in gebiedsprocessen (bijv. Ruimte voor Landbouw en Natuur)

VRAGEN?

unesco

Mens & Biosfeergebieden

Het overzicht

Marilies Schelhaas

Coördinatiepunt
M&B

Vier op een rij

Werelderfgoed

Nationale
Parken

Geoparken

Mens &
Biosfeergebieden

Vier gebiedsstatussen Verschillen en overeenkomsten en wat heb je eraan?

Marielies Schelhaas
secretaris-directeur

Werelderfgoed

- Werelderfgoedverdrag (1972)
- 1200+ werelderfgoederen, 266 natuurlijke WE
- 1 site in NL (Waddenzee)
- Uitzonderlijke Universele Waarde (OUV)
- Bescherming en behoud
- Nominatieproces 10-20 jaar
- Staatsaangelegenheid
- Strikte beheersimplicaties en beschermingsmechanismen
- Statisch

Mens & Biosfeergebieden

- Mens en Biosfeerprogramma (1971)
- 759 gebieden wereldwijd
- 2 sites in NL (Maasheggen en KempenBroek)
- Ecologie & Ontwikkeling
- Beschermde natuurstatus, maar ruimte voor invloed van de mens
- Nominatieproces vanaf 3 jaar
- Regionale afspraken, participatief
- Living labs voor onderwijs en onderzoek
- Dynamisch, toekomstgericht, adaptief

Geoparken

- Global Geoparks Network (2015)
- 213 gebieden wereldwijd
- 2 sites in NL (Hondsrug en Schelde Delta)
- Internationaal geologisch belang
- Wetenschappelijke grondslag
- Integraal beheer geologisch erfgoed, landschap, natuur en archeologie
- Nominatieproces 5-10 jaar
- Regionale afspraken, participatief
- Regionale identiteit
- Dynamisch, toekomstgericht, adaptief

Nationale Parken

- Basis IUCN protected areas
- 21 national parken in Nederland
- van Veluwezoom (1930) tot Van Gogh (2024)
- Landschapsecologische eenheid, ecosystemen en natuurwaarden
- Onderscheidend van andere NPs in NL
- Toegankelijk voor bezoekers
- Aanwijzing door M LNVN, op verzoek provincie(s)
- Regionale verankering
- Natuurbescherming

Overeenkomsten

- Kwaliteitskeurmerken
- Trekken bezoekers, stimuleren lokale economie, duurzame ontwikkeling
- Natuurbescherming
- Unesco gebieden: link met SDG's, onderdeel van international netwerken
- Draagvlak, in samenleving en bestuur, van groot belang
- Florerend

Wat heb je eraan?

- Financieel?
- Verbinden, inspireren, agenderen
- Vliegwiel
- Trots
- Weinig aanvullende beperkingen
- Onderdeel van een internationaal netwerk, voor uitwisseling, inspiratie en massa

Dus...

Workshops

Mens & Biosfeer en Werelderfgoed

Paneldebat

- **Linda Böcker,**
MT-lid ministerie LNVN
- **Jeroen Bootsma,**
RCE focal point Unesco Werelderfgoed
- **Marja Spierenburg,**
voorzitter Mens&Biosfeer comité
- **Jon Verriet,**
wetenschapsadviseur Unesco Forum Geoparken
- **Gijs de Kruif,**
voorzitter Nationale Parken
- **Marielies Schelhaas,**
Unesco

Paneldebat

Bevoegdheden

Wetenschap en onderzoek

Ontwikkeling versus behoud

Concurrentie of versterking?

Beperkingen/doorwerking

Internationale netwerken

Klimaat

www.mensenbiosfeergebieden.nl

Sjon de Haan en
Kirke Mulders

UNESCO Werelderfgoed in het kort

UNESCO: de Organisatie der Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur

(United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, UNESCO)

UNESCO

Missie: Building peace in the minds of people

- Opgericht in 1945
- UNESCO Werelderfgoedverdrag in 1972
- Werelderfgoedlijst in 1978
- Ratificatie door Nederland in 1992

Wereldvrede

Kennis over Werelderfgoed draagt bij
aan respect voor elkaar

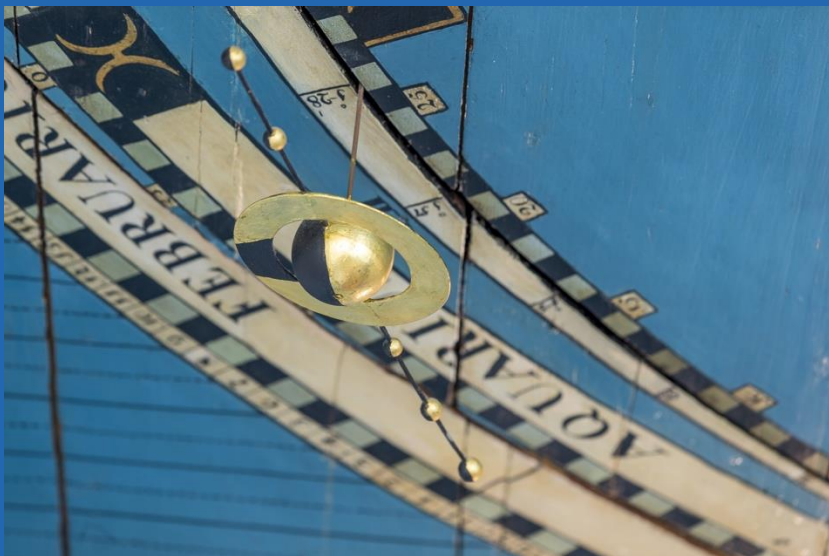

UNESCO Werelderfgoed in het Koninkrijk der Nederlanden

QUIZ

Nieuwste Nederlandse
UNESCO Werelderfgoed

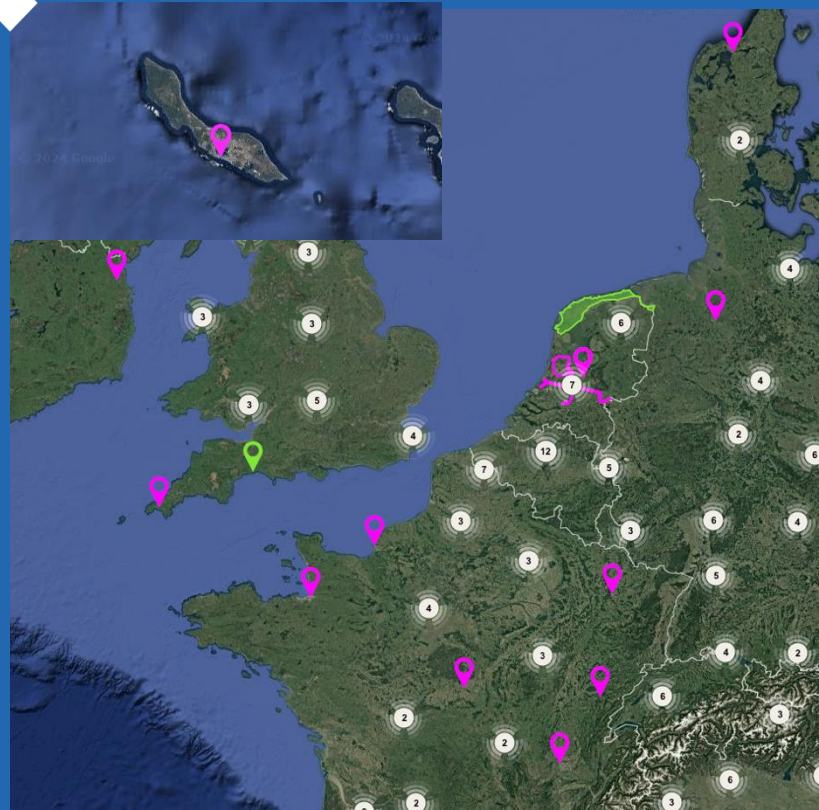
UNESCO Werelderfgoed in ons Koninkrijk

- Dertien locaties in ons Koninkrijk
- In 1995 kwam Schokland en omgeving als eerste UNESCO Werelderfgoed in ons Koninkrijk op de lijst
- In 2023 werd Eise Eisinga Planetarium aan de lijst toegevoegd

UNESCO Werelderfgoed is **uniek en onvervangbaar**

We willen dit behouden en doorgeven aan
volgende generaties

Stichting

Werelderfgoed

Nederland

UNESCO Werelderfgoed:

- Is een (natuur)gebied of object/gebouw dat uniek en onvervangbaar is in de wereld
- Is van alle volkeren van de wereld, ongeacht het grondgebied waarop het staat
- Kan alleen benoemd worden door het UNESCO comité

Stichting Werelderfgoed Nederland

Heeft de verantwoordelijkheid om de bewustwording van het Werelderfgoed te vergroten, de belangen van het Werelderfgoed te behartigen, kennis te verwerven, te ontwikkelen en te delen en om gezamenlijk naar buiten toe op te treden.

Stichting Werelderfgoed Nederland beschermt en behoudt het Werelderfgoed voor overdracht aan huidige en komende generaties.

unesco

Werelderfgoed

Hollandse Waterlinies

Eén UNESCO Werelderfgoed
Twee historische waterlinies

UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies

De Hollandse Waterlinies bestaat uit twee historische waterlinies.

- De Stelling van Amsterdam, al ruim 25 jaar UNESCO Werelderfgoed sinds 1996
- De Nieuwe Hollandse Waterlinie is op 26 juli 2021 aan de UNESCO Werelderfgoed Stelling van Amsterdam toegevoegd.
- Nu zijn ze samen een groot **UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies**.

FEITEN EN CIJFERS

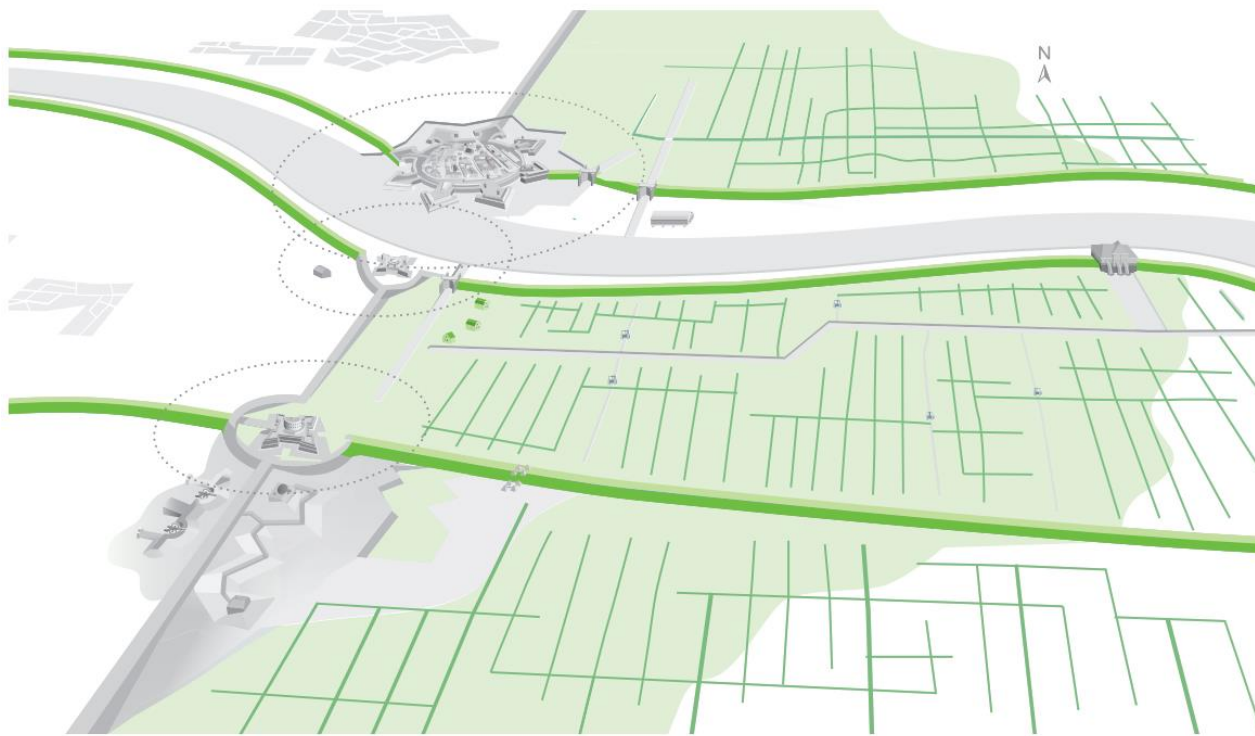
200 km lang, 1 tot 5 km breed,
96 forten, 6 vestingen, 2 kastelen

Hollandse Waterlinies > OUV

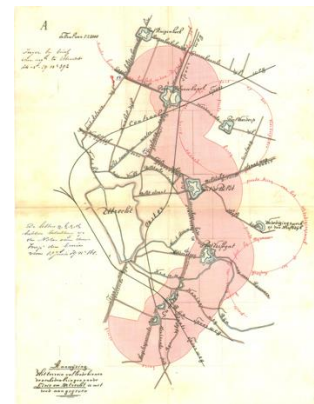
- Buitengewoon voorbeeld van een Europees verdedigingssysteem van de moderne tijd dat intact is gebleven
- Een ingenieus systeem van militaire verdediging door inundatie dat gebruik maakt van eigenschappen en elementen van het aanwezige landschap.
- Uniek in de Europese architectuurgeschiedenis.
- Het toont Nederlandse meesterschap in land- en waterbeheersing

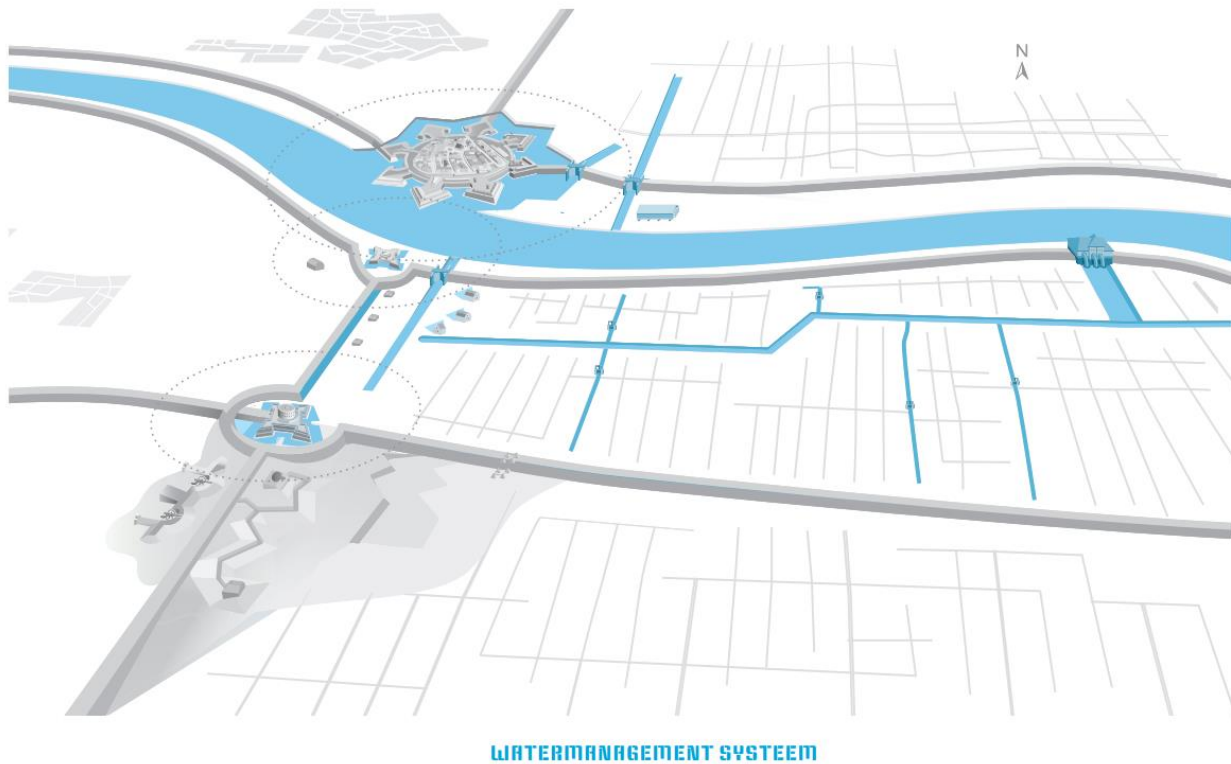
Hollandse Waterlinies > Integriteit en authenticiteit

- Compleet en geïntegreerd verdedigingssysteem
- Hoofdverdedigingslijn en inundatievelden zijn nog herkenbaar in het landschap
- Samenhangend door de mens gemaakt landschap
- Geen grote verbouwingen of aantasting > militaire geschiedenis blijft tastbaar

STRATEGISCH LANDSCHAP

MILITAIRE WERKEN

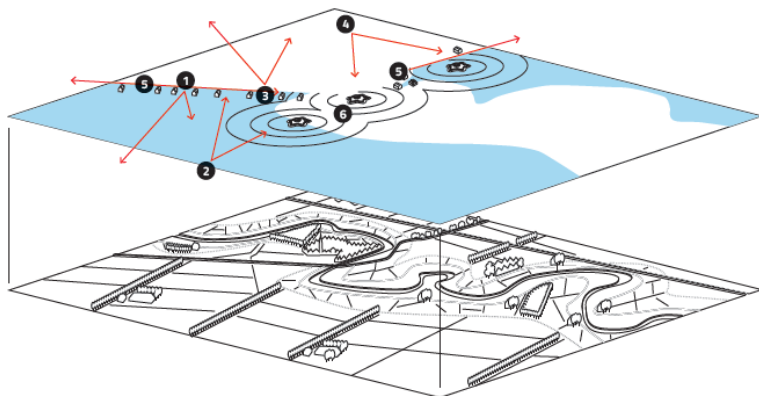

Principes voor visuele integriteit

De wijze waarop dat het historisch verdedigingssysteem in het landschap herkend kan worden hangt sterk af van de positie van de waarnemer. Per standpunt en kijkrichting verschillen de eisen die aan de visuele integriteit gesteld mogen worden:

1. vanaf de hoofdverdedigingslijn richting inundeerbaar gebied;
2. vanaf inundeerbaar gebied richting hoofdverdedigingslijn;
3. vanaf de hoofdverdedigingslijn richting verdedigd gebied;
4. vanaf verdedigd gebied richting hoofdverdedigingslijn;
5. op de hoofdverdedigingslijn in de lengterichting;
6. op en rondom forten, waterwerken en vestingen.

C. Zoneringskaarten hernieuwbare energie Hollandse Waterlinies

Zoneringskaart Hollandse Waterlinies zon 1,50 meter hoog

Zoneringskaart Hollandse Waterlinies 3,0 MW turbines.

LEGENDA

- Hernieuwbare energie binnen property heeft een significant negatief effect op de kernkwaliteiten
- Hernieuwbare energie binnen property is onder voorwaarden mogelijk, zonder de kernkwaliteiten significant aan te tasten
- Hernieuwbare energie buiten property heeft een significant negatief effect de kernkwaliteiten

Zoneringskaart Hollandse Waterlinies 5,6 MW turbines

Waddenzee Werelderfgoed

Sjon de Haan
Coordinator Wadden Sea World
Heritage in The Netherlands

activering

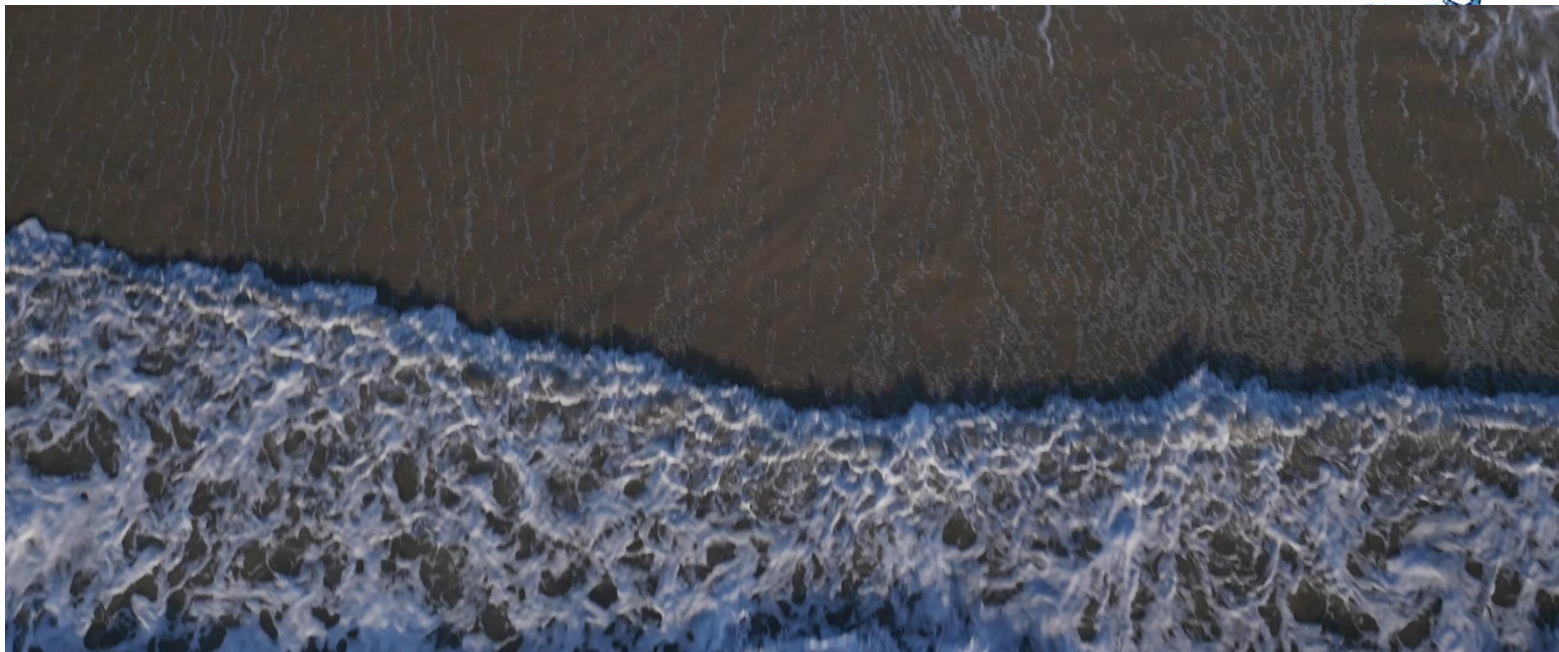
- coördinator, 0,5 tot 1 FTE (gemeenten, provincies, min LVVN)
 - Zichtbaar maken
 - Uitvoering duurzaam toerisme strategie
 - Aanspreekpunt
 - De status pushen

Waarom is de Waddenzee Werelderfgoed

- Unieke Geomorfologie
- Unieke Ecologie
- Unieke Schoonheid
- Unieke Biodiversiteit

Waarom is de Waddenzee Werelderfgoed

- Unieke Geomorfologie
- Unieke Ecologie
- ~~Unieke Schoonheid~~
- Unieke Biodiversiteit

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organisation

The Wadden Sea
World Heritage Site
since 2009

WADDEN SEA
WORLD HERITAGE

Uitdagingen Werelderfgoed

Veel bedreigingen

- Klimaatverandering
- Baggeren
- Delfstoffenwinning
- Energietransitie (kabels)
- Toerisme
- Visserij
- Etc.

Cumulatie
?

Afspraken

- 2009 werelderfgoed, rijk zorgt voor **verantwoording** en **behoud** status. Lokale overheden verantwoordelijk voor de **activering** van de status. Samen één **coördinator**
- Afsluiten van **convenant** (rijk / regio) voor de inschrijving van de Waddenzee, kern:
 - **Geen extra bescherming** vanwege Unesco, tenzij consultatie van de medeoverheden.

Unesco State of conservation

- Op de vingers getikt
- Cumulatieve druk
- Delfstoffenwinning
- Onze regelgeving is onvoldoende om de OUV te beschermen

discussie

- Stelling
- Als je een mening hebt sta je op en geef je die mening
- Wie het met je eens is gaat bij je staan
- Iemand met een andere mening geeft die vervolgens
- Je kunt op elkaars mening voorborduren en dus ook verplaatsen

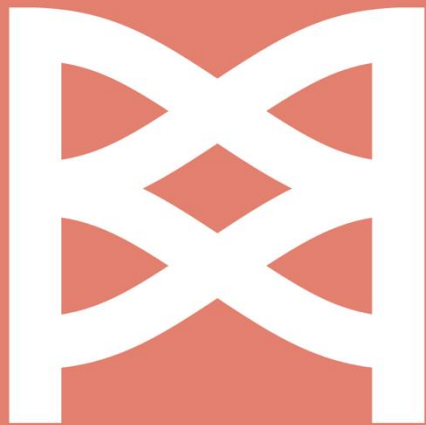
In het gebied van de Hollandse Waterlinies kunnen geen windturbines, van welke hoogte dan ook, geplaatst worden omdat dit een aantasting is van de visuele integriteit.

Vind je dit wat?

Er moeten kabels voor de Windmolens op de Noordzee door de Waddenzee heen. De Waddenzee is gevoelig voor klimaatverandering dus de natuur moet die kabels maar accepteren.

Werelderfgoed is een sterk merk en biedt voldoende koppelkansen voor ondernemers, het predicaat van man and Biosphere is daarom van geen enkele meerwaarde voor Werelderfgoed regio's.

UNESCO
Man &
Biosphere

Maasheggen

Unique man-made landscape
in the Netherlands

De Maasheggen,
het oudste
cultuurlandschap van
Nederland

INTRODUCTIE

Maasheggen

Welkom in De Maasheggen

Een van twee UNESCO Man &
Biosphere-gebieden in Nederland
en het oudste **cultuur**landschap

Maasheggen

Unique man-made landscape
in the Netherlands

UNESCO
Man &
Biosphere

Maasheggen

Unique man-made landscape
in the Netherlands

INTRODUCTIE

Maasheggen UNESCO: feiten en cijfers

- Het Maasheggengebied ligt aan de Maas, in de gemeente Land van Cuijk;
- 6700 hectare groot en bijna 300 kilometer aan heggen;
- In het Maasheggengebied liggen, als een parelsnoer, 11 dorpen met in totaal zo'n 60.000 inwoners;
- De Maasheggen is het grootste aaneengesloten heggenlandschap van Nederland;
- Het is het oudste cultuurlandschap van Nederland;
- In de Maasheggen komen 52 stuks van circa 100 inheemse bomen en struiken in Nederland voor (*bron: B. Maes*);

De zaden zijn opgeslagen in de internationale zadenbank gelegen op Spitsbergen.

Maasheggen

Unique man-made landscape
in the Netherlands

Maasheggen

Unique man-made landscape
in the Netherlands

Geen prikkeldraad,
maar heggen.
Daar staat De Maasheggen
bekend om.

WAAROM UNESCO MAB?

De weg naar de Unesco-status

- niet in aanmerking voor provinciale status Landschap van Allure;
- oktober 2004: Belvédèreproject met visie 'Ruimte voor herinneringen in de noordelijke Maasvallei';
- 31 oktober 2005: ondertekening manifest;
- 2010-2014: IGP Maasheggen 2010-2014;
- 2018: status UNESCO Man & Biosphere;
- De Maasheggen is nu onderdeel van netwerk van 700 andere MAB-gebieden in 124 landen.

Unique man-made landscape
in the Netherlands

2023: AMBITIEDOCUMENT 'MENS EN LANDSCHAP STERKER VERVLOCHTEN'

'Maasheggen Unesco is meer dan alleen natuur en landbouw...'

Maasheggen

Unique man-made landscape
in the Netherlands

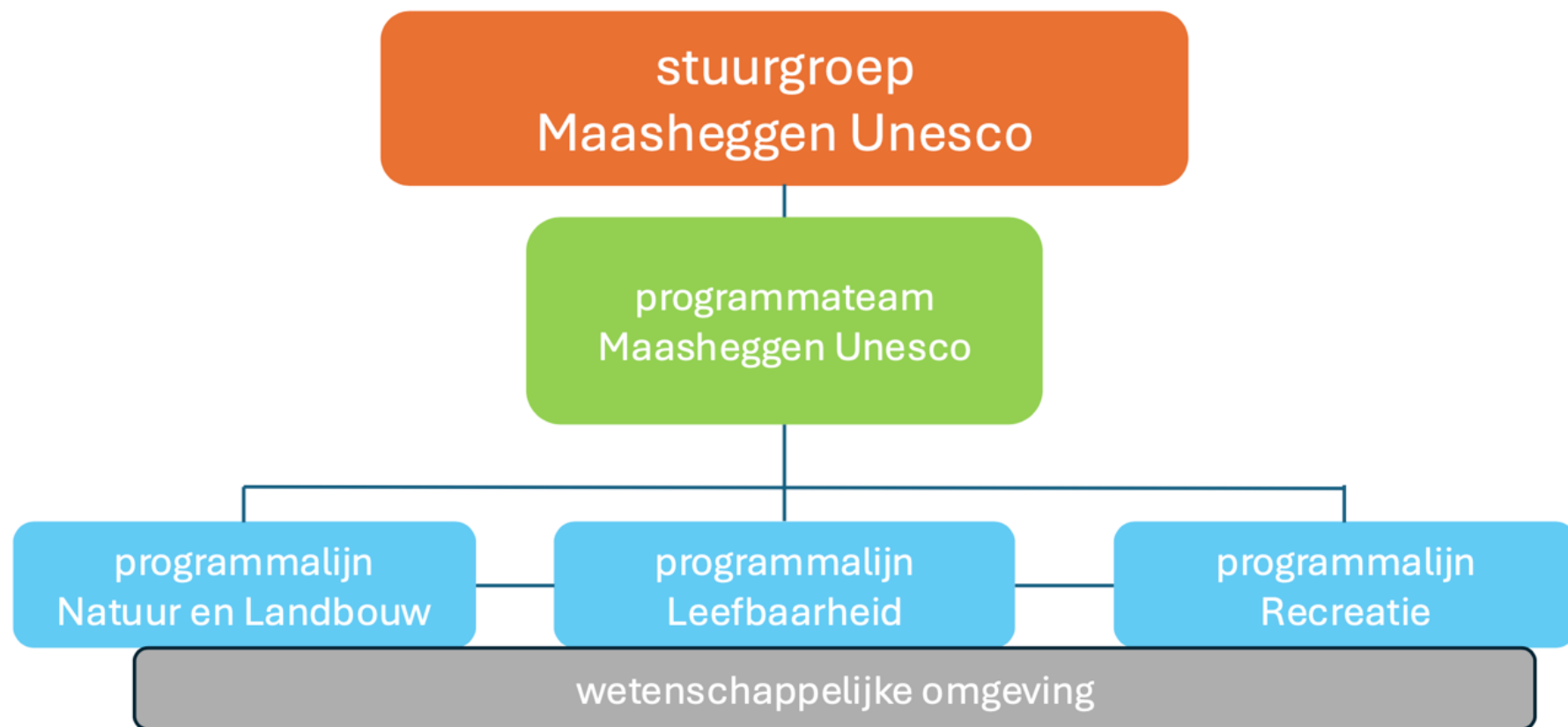
UNESCO
Man &
Biosphere

Maasheggen

Unique man-made landscape
in the Netherlands

ORGANISATIE

**Boeren hebben het
landschap gemaakt
én onderhouden het.**

Maasheggen

Unique man-made landscape
in the Netherlands

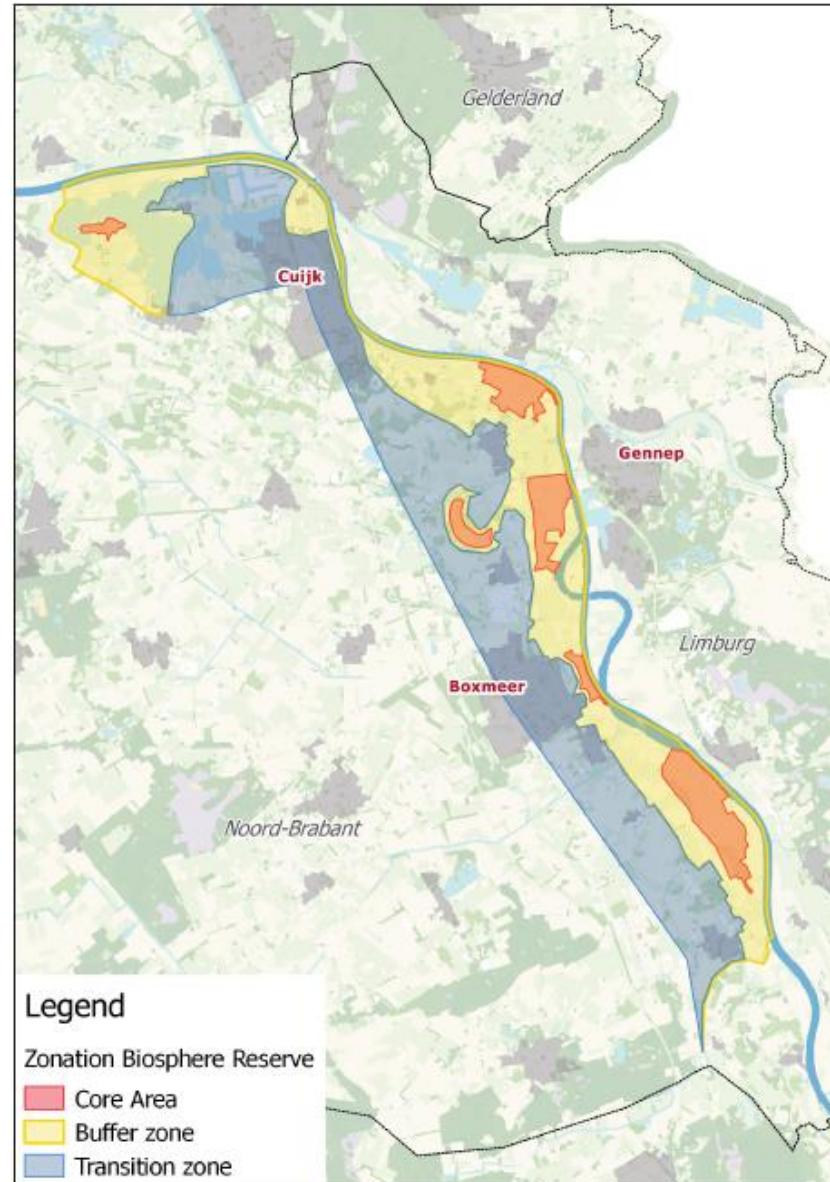

Maasheggen

Unique man-made landscape
in the Netherlands

PROGRAMMALIJN NATUUR EN LANDBOUW

In Man & Biosphere-gebieden staat de relatie tussen mens en leefomgeving centraal.

Het Unesco-gebied De Maasheggen heeft drie zones

1. Core Area

= vooral natuur, waaronder Natura2000 Oeffelter Meent

2. Buffer Zone

= combinatie van natuur en landbouw, met steeds meer natuurinclusieve landbouw

3. Transition zone

= overige activiteiten (dorpen, industrie, etc)

In het gebied liggen 11 dorpen, voor wie De Maasheggen de groene achtertuin vormt

Landschapsontwikkeling en – beheer

- Kavelruil;
- Realisatie Natuurnetwerk;
- Aanleg en herstel van Maasheggen;
- Aandacht voor oude vlechtrelicten;
- Aanleg en herstel van poelen;
- Realisatie van vogelakkers;
- Kruidenrijk grasland ipv maïsakkers;
- Samenwerking in beheer;
- Beekherstel
- Natuurvriendelijke oevers;
- Kansen voor sleedoornpage en kamsalamander;
- Rivierverruiming van de Maas bij Oeffelt

Maasheggen

Unique man-made landscape
in the Netherlands

Zeldzame én meer soorten

Das

Meidoorn

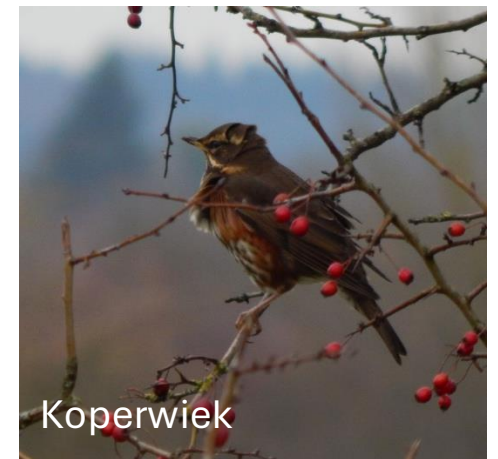
Kamsalamander

Sleedoornpage

Bever

Koperwiek

Maasheggen

Unique man-made landscape
in the Netherlands

Maasheggen

Unique man-made landscape
in the Netherlands

PROGRAMMALIJN LEEFBAARHEID

WONEN

- Maasheggenteam
(wijk- en
dorpsraden)

GEZONDHEID

- Samenwerking
platform
MooiMaasvallei

JEUGD & JONGEREN

- Maasheggenkids
- Ontwikkeling
lespakketten voor
basisscholen

Samenwerking MooiMaasvallei

Flinke investering in gezondheid regio MooiMaasvallei

dinsdag 26 november 2024

MooiMaasvallei krijgt voor de periode tot 2028 64 miljoen euro voor het versterken en ondersteunen van de gezondheid van 130.000 inwoners.

Regio MooiMaasvallei* werkt al ruim 8 jaar intensief samen met inwoners, gemeenten, welzijn, zorg, bedrijfsleven en het onderwijs aan een vitale regio Noordoost-Brabant/Noord-Limburg. Fijn wonen, werken en leven zijn daarbij het doel. De komende jaren verdubbelt de zorgvraag, maar het aantal zorgmedewerkers stijgt niet mee. Met het geld dat nu beschikbaar komt, kan de regio de succesvolle aanpak, gericht op een preventieve aanpak en de juiste zorg op de juiste plek versnellen.

Maasheggen

Unique man-made landscape
in the Netherlands

PROGRAMMALIJN LEEFBAARHEID

MaasheggenKids

Maasheggen

Unique man-made landscape
in the Netherlands

Maasheggen

Unique man-made landscape
in the Netherlands

PROGRAMMALIJN RECREATIE

Ontwikkeling toerisme en recreatie

UNESCO-biosfeerstatus vergroot aantrekkelijkheid gebied voor bezoekers:

- Recreatieve toegangspoorten;
- Ambassadeursprogramma;
- Eenduidige bewegwijzering en fysieke markering;
- Uitgekiend wandel- en fietsnetwerk;
- Ruiternetwerk aangelegd;
- Promotie Maasheggen ism ondernemers en Visit Land van Cuijk;
- NK Maasheggenvlechten;
- Smaak van de Maasheggen

Maasheggen

Unique man-made landscape
in the Netherlands

Het logo is geregistreerd bij Merkenbureau

PROGRAMMALIJN RECREATIE

Smaak van de Maasheggen

Producten met ingrediënten uit
Maasheggen én
hier geproduceerd:

- gin
- siroop
- honing
- brood
- fruitsap
- thee
- stroop
- worst
- koekjes

Unique man-made landscape
in the Netherlands

UNESCO
Man &
Biosphere

Maasheggen

Unique man-made landscape
in the Netherlands

Elke 2e zondag in maart
**Nederlands kampioenschap
Maasheggenvlechten**

Maasheggen

Unique man-made landscape
in the Netherlands

COMMUNICATIE & SAMENWERKING (1)

- **Website, nieuwsbrief en sociale media**
 - www.maasheggenunesco.com
 - maandelijkse nieuwsbrief (650 ontvangers)
 - regelmatig berichten op Facebook en Instagram
- **Vrienden van de Maasheggen**
 - 313 Vrienden;
 - gratis lidmaatschap;
 - 1 x per maand nieuwsbrief;
 - 2x per jaar activiteit
- **overleg met grondeigenaren**
 - vrijwillige kavelruil;
 - overleg over realisatie Natuurnetwerk Brabant;
 - overleg over het beheer en onderhoud van Maasheggen;
 - overleg over veldhekken, inritten en doorgangen;

COMMUNICATIE & SAMENWERKING(2)

- **Ambassadeurs van De Maasheggen**
 - 8 ambassadeurs, vooral ondernemers in Maasheggengebied;
 - training (gastvrijheid, kennis van gebied, etc);
- **Maasheggenteam**
 - met vertegenwoordigers van dorpsraden en wijkraden;
 - 3 tot 4x per jaar overleg; vertegenwoordiging in stuurgroep
- **Monitoring in de Maasheggen**
 - 5 soortenorganisaties;
 - samenwerking IVN, Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, Vereniging Nederlands Cultuurlandschap;
 - 80 vrijwilligers.

Maasheggen

Unique man-made landscape
in the Netherlands

maasheggenunesco.com

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Maasheggen
• Biosphere Reserve since 2018
• Man and the Biosphere Programme

**Kempen
Broek**

ons geheim,
jouw avontuur

Situering

26.370 ha

- 14.775 ha in Nederland
- 11.595 ha in Vlaanderen

2 landen, 3 provincies, 7 gemeenten

74.500 inwoners

Cranendonck: 270 inw/km²

Nederweert: 173 inw/km²

Weert: 483 inw/km²

Bocholt: 228 inw/km²

Bree: 251 inwoners:km²

Kinrooi: 224 inw:km²

Maaseik: 331 inw/km²

Grensoverschrijdende samenwerking sinds 2000

43 *streekholders*

Situering

11.253 ha **Natura 2000** (43% van totale opp.)

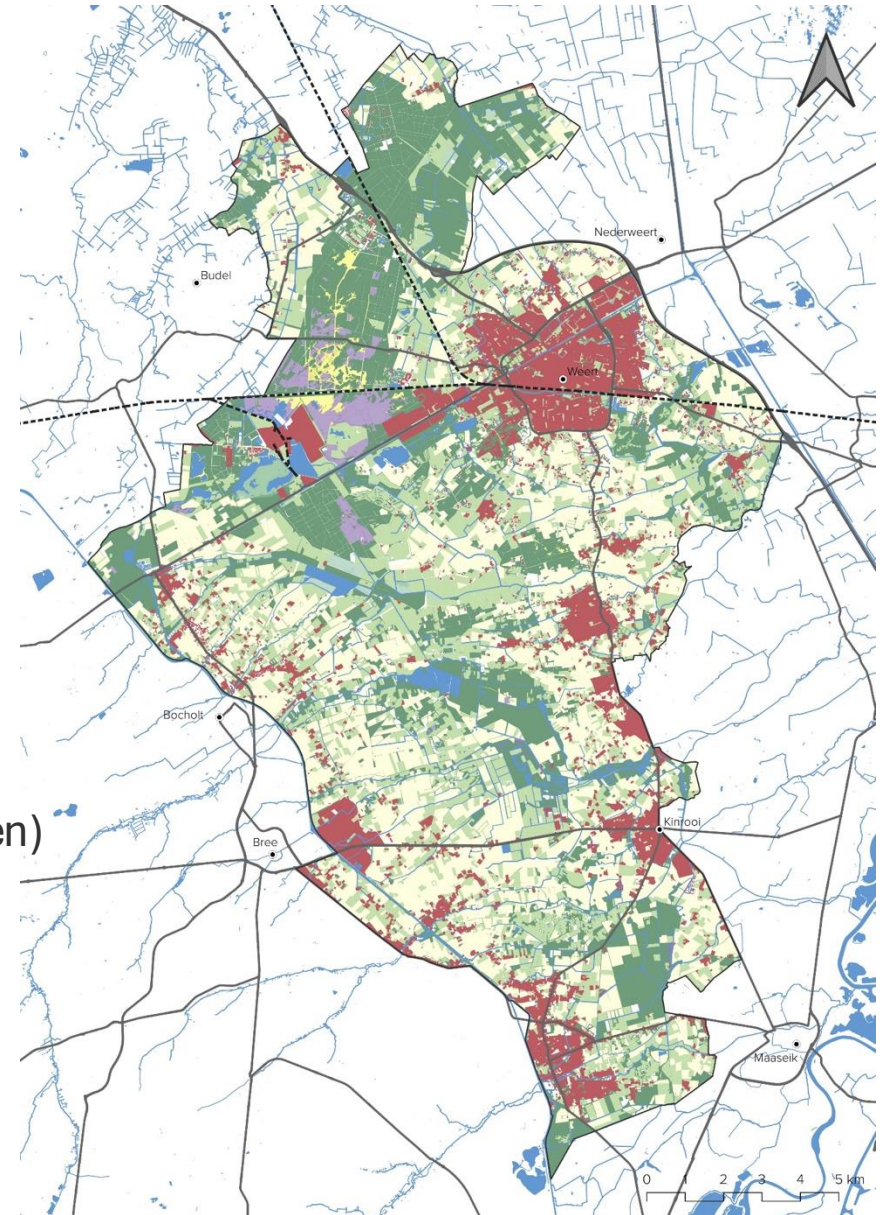
- 3.164 ha in Nederland
- 8.090 ha in Vlaanderen

2.632 ha **Vlaams Ecologisch Netwerk**

5.752 ha **Natuurnetwerk Nederland**

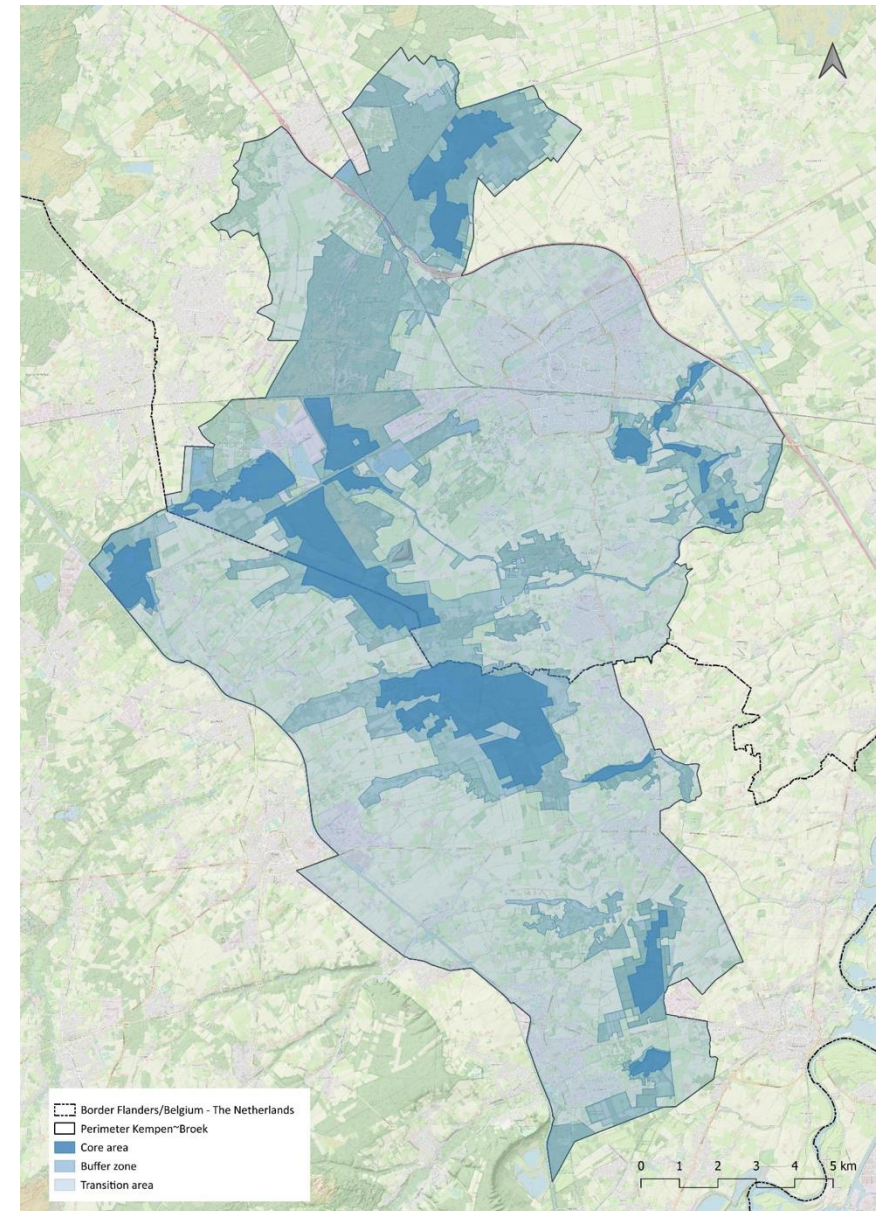
6.760 ha natuur- en/of bosbeheer (26%)

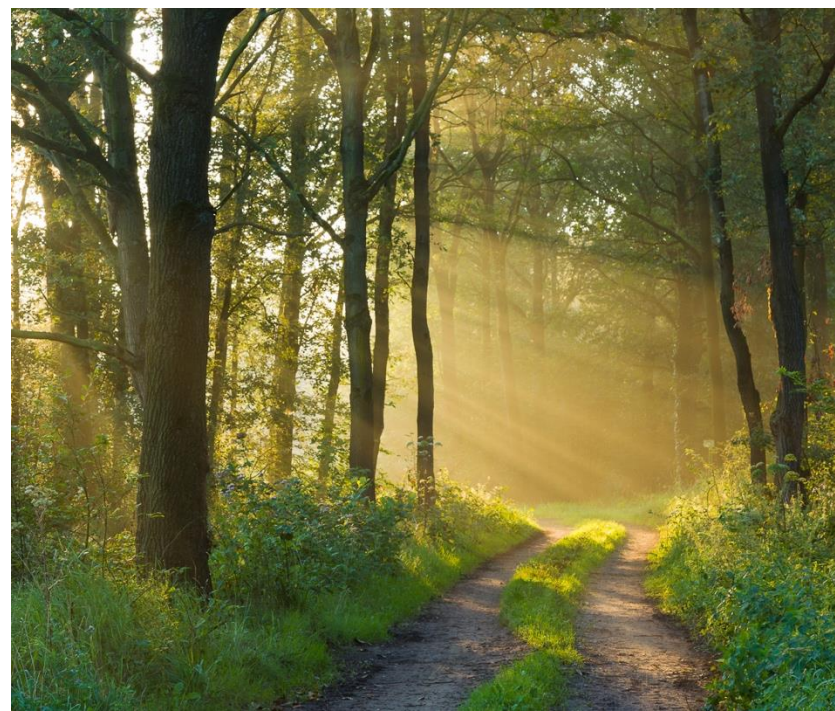
Belangrijke **landbouwregio** (grondgebonden en niet-grondgebonden veeteelt, groenten, snijbloemen en bloembollen)

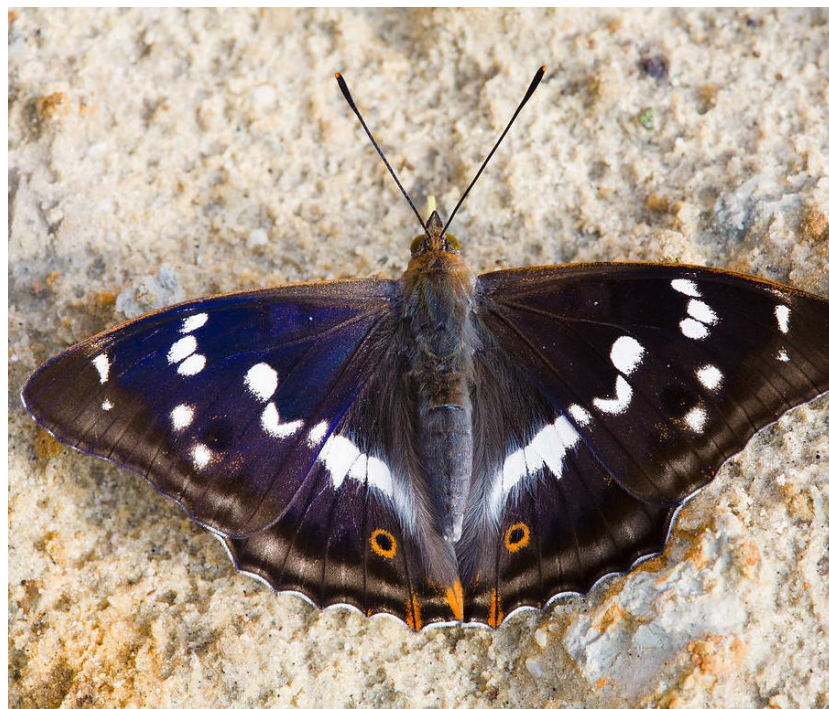
Situering

- 2.550 ha **kernzone**
natuur, recreatief medegebruik,
wetenschappelijk onderzoek en educatie
- 8.269 ha **bufferzone**
natuur, landbouw, recreatief medegebruik,
wetenschappelijk onderzoek en educatie
- 17.551 ha **overgangszone**
natuur, landbouw, wonen, bedrijventerreinen, recreatie,
wetenschappelijk onderzoek en educatie

Procedure

2014: Weert Groenste regio van de wereld
Nationaal Park KempenBroek?

2016: start aanvraagprocedure

2017: start communicatie partners en inwoners

2017: wachten op De Groote Heide

2019: start participatietraject

2020: Masterplan +3 aanvraagdossiers

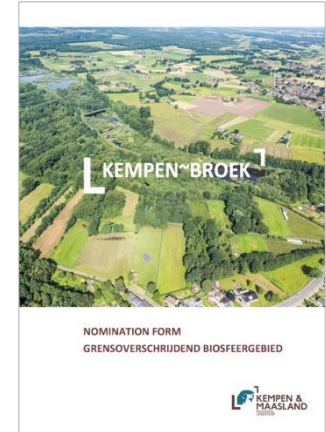
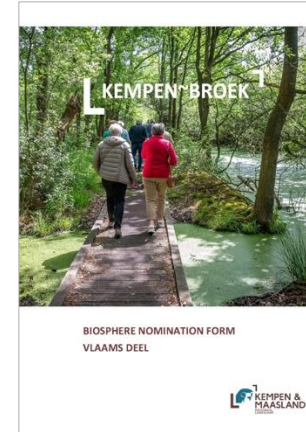
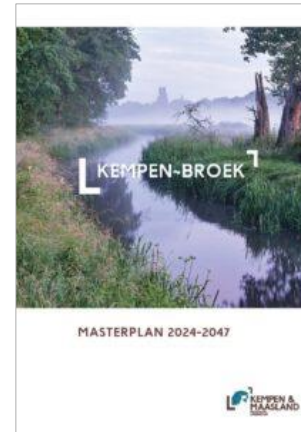
2020: COVID19

2022-2023: Zonering

2022: Stikstof

2023: Indiening

2024: Erkenning

6 ambitions

31 operationele doelstellingen

Samenwerken aan **ons landschap**

door samen te werken aan streekidentiteit, streektrots, erfgoed en landschapskwaliteit.

samen met inwoners en verenigingen werken rond fysiek erfgoed (molens, schansen, landweren, KLE, ...) en verhalen (grens, smokkel, gemene gronden, ...)

Samenwerken aan

Een gastvrij en ondernemend landschap

door samen te werken aan duurzaam ondernemerschap in en op basis van het landschap.

samen met ondernemers werken aan ambassadeurschap, bezoekersonthaal, streekgerechten, ...

Samenwerken aan

Een gezond landschap

door samen te werken aan landschappen als heilzame plekken voor gezondheid en welzijn.

samen met gemeenten, provincies, inwoners en ondernemers werken aan gezonde levensstijl (beweging, gezond voedsel, gezonde leefomgeving, ...)

377 km wandelroutes (+ 124 km lange afstandswandeling),
222 km ruiter- en menroutes,
227 km fietsroutes,
218 km mountainbikeroutes

Samenwerken aan

Een klimaatbestendig landschap

door samen te werken aan ruimte voor water, CO2-opslag...

samen met natuurbeheerders, waterbeheerders,
landbouwers, gemeenten, provincies, ... werken aan
klimaatbuffers, agro-waterbeheer, klimaatrobuuste teelten,
ontharding, infiltratie, afkoppeling, koolstofopslag, ...

Samenwerken aan

Een productief en energiek landschap

door samen te werken aan een verduurzaming van de landbouw en lokale, duurzame energieopwekking.

samen met landbouwers, gemeenten, terreinbeheerders, inwoners werken aan korte keten-initiatieven, streekproducten, lokale biomassastromen, ... en nadenken over onze energieopwekking

Samenwerken aan

Een verbonden en soortenrijk landschap

door samen te werken aan (natuur)verbindingen in het landschap en een rijke biodiversiteit.

samen met natuurbeheerders, landbouwers, gemeenten, provincies, inwoners, ... werken aan natuurverbindingen, bermbeheer, natuurvriendelijke tuinen, soortenrijkdom, beperken/voorkomen van schade door soorten, ...

Werkingstructuur

Team KempenBroek

Stuurgroep

Partnergroep

Werkgroep beheer

Werkgroep Communicatie en Participatie

Werkgroep Recreatie en Toerisme

Werkgroep Wetenschap en Educatie

Werkgroep Ondernemers / Ambassadeurs

Vrienden van het KempenBroek

Betrokkenheid publiek en inwoners

Waarmee kunnen we je helpen?

Beleef het KempenBroekOver het KempenBroekPlan je bezoekNieuwsDownloads

Foto: Lander Loecher

Ontdek het best bewaarde geheim van Vlaanderen en Nederland!

Op de grens van Belgisch en Nederlands Limburg en Noord-Brabant ligt het KempenBroek, een nauwelijks ontdekt grensoverschrijdend gebied dat zich uitstrekt over de gemeenten Bocholt, Bree, Kinrooi, Maaseik, Cranendonck, Weert en Nederweert. Je vindt er verborgen parels die hun geheimen misschien niet meteen prijsgeven, maar die het ontdekken waard zijn. Verrassend in hun charme, geheim en verborgen.

Het gebied is zo veelzijdig dat er voor elk wat wils is, je vindt er ongerepte paden langs geheimzinnige moerassen, beekvalleien, heide en landbouwgebieden. Ooit een schuilplaats voor bokkenrijders en smokkelaars. Nu een heerlijke plek om ruimte te ontdekken en stilte te horen. Je kan hier niet alleen wandelen maar ook fietsen, mountainbiken, paardrijden en mennen.

Vele zeldzame planten- en diersoorten voelen zich hier thuis. Wist je dat er op weinig plaatsen in de Benelux zoveel soorten libellen voorkomen als in KempenBroek. Elke seizoen is er ook de hoveniersmarkt en met een beetje geluk kun je zelfs het stielhoor te zien.

Man and the Biosphere Programme

Waarmee kunnen we je helpen?

Nieuws uit het Unesco Mens & Biosfeergebied KempenBroek

Unesco Mens & Biosfeergebied

Hernieuwde bezoekersgids

Er is een gloednieuwe bezoekersgids over het KempenBroek. Je vindt er tips in voor een dagje uit, mooie fiets- en wandelroutes, info over het landschap en nog heel wat meer. Je pikt hem gratis op in de toeristische infokantoren of kan hem lezen op onze website.

Hier kan je de bezoekersgids online lezen!

Betrokkenheid publiek en inwoners

Betrokkenheid publiek en inwoners

Betrokkenheid publiek en inwoners

www.kempenbroek.eu